

prebivalca — in z novo carinsko tarifo je povisal uvozno carino. O socialnem pojmovanju sedanega voditelja državne finančne politike spričuje dejstvo, da je z dvanaestinami za mesece april, maj, junij in julij 1925 upeljal novi davek (2 odst.) na zaslužek ročnih delavcev ter da je z izdanimi »uputstvi za razrez in naplato poreza« šel preko člena 56. zakona o dvanaestinah za april do julija 1925. Na ta način hoče gospod finančni minister prisiliti tiste siromašne ljudi, ki dosedaj niso plačevali davkov, da bodo poleg 2 odst. davk na zaslužek še morali plačevati invalidski davek, komorsko doklado, 30 odst. izredno državno doklado in povrh še visoke samoupravne (občinske in okrajne) doklade. — Upravičena je bojazen, da bodo ta davek, kakor davek na vojne dobičke in na poslovni promet, plačevali izključno prečanski kraji, zlasti Slovenija. Gospod minister! Mi smo vložili nujni predlog, da se ta nesocialni davek ukine. Zakaj ne dovolite, da pride ta prepotrebni predlog na seji finančnega odbora v razpravo? (Minister dr. Stojadinovič: Na prvoj sednici dočiče na red.)

Svoje prevladujoče fiskalne instinkte je g. finančni minister tudi pokazal v

novi carinski tarifi,

ki je stopila v veljavo 20. junija t. l. Njene postavke so tako visoke, da se morejo imenovati prohibitive. Namen te tarife je po izjavi vlade zaščita domače produkcije. V istini pa je glavni namen pridobiti iz carine čim več dohodkov za državno blagajno. Nova tarifa štiti samo gotove panoge industrije, kojim se priznavajo privilegiji. Drugim panogam pa prizadeva veliko škodo, ker neprimerno povečuje uvozne postavke za surovine in za stroje.

Za poljedelstvo pa pomenja nova tarifa naravnost katastrofo.

Predpogoj za napredek poljedelstva je uporaba umetnih gnojil. Mesto da bi vlada uvozno carino na umetna gnojila znižala ali celotno opustila, pa jo je povečala ali na novo upeljana. Zvepleno kisli amonijak in čilski soliter, ki sta do sedaj bila prosta uvozne carine, sta obremenjena s 120 papirnatimi dinarji za 100 kg. Superfosfat, Tomasova žlindra in kostna moka so obremenjeni s 24 dinarji — govorim namreč o papirnatih dinarjih — za 100 kg. Za uvoz žvepla se je carina povisala za 50 odstotkov, za uvoz galice pa kar za 400 odst. (od 36 D na 144 D za 100 kg.) Jugoslavija rabi okoli 800 vagonov galice na leto. Tako bodo morali vinogradniki plačati državi samo pri nakupu galice nad 11 in pol milijona dinarjev na carini. (Klici na levi: Čujte, čujte.) — Za škropilnice in žveplalnike se je doslej plačevalo 72 dinarjev, odlej pa se bo plačevalo 216 dinarjev. Enako so se obremenili s carino različni poljedelski stroji in razno kmetijsko orodje ter razna semena. Karakteristično je za mentaliteto tistih, ki so sestavljali to tarifo, da se carina ni znižala niti za en predmet, ki spada med kmetijske potreščine. Ako se ta tarifa ne bo revidirala, bo škoda, ki se bo prizadela domačemu kmetijstvu, ogromna, ter bo imela za posledico, da bo poljedelstvo v naši državi ne napredovalo, marveč nazadovalo. (Franjo Smodej: Imamo pač kmetijsko vlado. Smeh.)

Kakor je gospod finančni minister navajen na same provizorije, tako se tudi v valutnem vprašanju zadovoljuje s provizorijem. Pri nas se valutna politika dela brez ozira na celokupno naše gospodarstvo, vodi se le iz vidika koristi za mali krog ljudi.

Nestalnost valute, visoki kurz dinarja, ki nima odgovarjajoče notranje kupne moči,

ubija naše narodno gospodarstvo, favorizira uvoz, a onemogočuje izvoz. Vsled tega se domača industrija ne more razviti, kakor bi bilo potrebno, marveč nazaduje in propada. Brezposelnost se ne širi samo v Sloveniji, marveč tudi v drugih krajih. V trgovini in obrti vlada kriza, ki postaja vedno hujša. Poljedelstvo ne more prodati po primerni ceni svojih pridelkov, mora pa plačevati ogromne davke, vsled česar vedno bolj leze v dolgove in v gospodarski propad. Kljub vsem tem dejstvom vlada niti noče pristopiti končni ureditvi našega valutnega vprašanja, marveč s fatalističnim mirom posmatra naš valutni nered ter se zadovoljuje s provizornimi sredstvi za stabilizacijo dinarja za daljšo dobo, kakor je izjavil gospod finančni minister. Dokler pa se to vprašanje ne reši definitivno in končno, ne moremo se upirati, da bi se produkcija v naši državi vsestransko dvignila in v svojem napredovanju utrdila.

Delovnemu ljudstvu!

Čas, ki v njem živimo, je v znamenju četrtega delavskega sloja, ki prehaja iz podrejenega stališča k stanovski samostojnosti. Široki delavski sloji, ki so se razvili v ozračju novodobnega industrializma, tehnike, tovarn, nepreglednih delavskih naselbin, so se vzdignili v orjaškem boju iz svojega brezpravnega stališča in zahtevajo stanovsko ravnopravnost. Svetovni prevrat je mahoma pomel s predodki, kakor da je delavec manj vredno bitje, ki ga je treba voditi in nadzorovati. Delavstvo je v dobi demokracije prešlo povsod do odločilnega vpliva, v mestnih zastopih, občinah, deželah, državi in v splošnem kulturnem življenju.

Zal, da nismo delavci že v polni meri dorasli tem nalogam. Novi čas je naše delovno ljudstvo našel ne pripravljen; zato je velika nevarnost, da izgubimo vse pridobitve in pademo nazaj v odvisnost gospodujočih slojev. Srce pretresa in boli vsakega zavednega delavca, ko vidi, kako se delavstvo zopet potiska v stran, kako zgubljamo postojanko za postojanko v javnem in gospodarskem življenju.

Tovariši! Ali res nismo zreli za svobodo, samoodločevanje, enakopravnost z drugimi sloji? Ali so zastoj krvaveli naši prvoboritelji in stanovski tovariši za našo svobodo? Ali smo mi res nesposobni otroci vrlih mož, ki so za našo pravico trpeli in umirali?

Ne smemo in nečemo biti! Bodimo vredni svobode, vredni svojih prvobojevnikov, svojih očetov! Pokažimo s svojim delom, da nismo le vredni svojih prednikov, temveč da smo tudi zreli za svobodo, da znamo in hočemo sodelovati enakopravni in enako sposobni z drugimi stanovi človeške družbe!

Tovariši! Ne zapirajmo oči pred resnico! Naša premala izobrazba je vzrok, da delavci še ne zavzamemo v našem javnem življenju mesta, ki nam po pravici gre. Naši dedi se niso mogli prosto razvijati in izobraževati, ker so ječali pod težo brezpravnosti. Ako nam, ki smo svobodni, ni mar za lastno izobrazbo in napredek, bi bil to neodpustljiv greh. Zavedati se moramo, da si bomo le z vsestransko izobrazbo in duševno zrelostjo priborili in ohranili enako mesto z drugimi sloji.

Kdor ljubi svoj stan in hoče biti pravi delavec, mora sodelovati, da naš delavski stan dvignemo v izobrazbi in ga usposobimo za naloge, ki mu jih stavlja 20. sto-

letje. Nihče nam ne more dati izobrazbe, sami si jo moramo ustvariti. Kakor si rastlina sama ustvari svoje veje, cvete in liste, tako si mora tudi delavstvo ustvariti svojo stanovsko kulturo. Kmet si je ustvaril tekom tisočletij svojo stanovsko kulturo, kulturo slovenskih kmečkih hiš, v njenih običajih, narodni noši, umetnosti, ki je pristno slovenska, zrastle na slovenski grudi.

Tudi mi si moramo ustvariti podobno kulturo, ki bo rastla iz naših slovenskih delavskih razmer, iz naše delavske duše, iz naših delavskih družin, naših žen, otrok, delavskih domov, delavskih stanovanjskih zadrug, ki se bo razodevala v naši delavski obleki, sega, v našem čiščenju Boga, v naših delavskih naselbinah. Enkrat za vselej hočemo nehati posnemati druge sloje, jih zavidati za njihove dobrine, v naši delavski duši imamo dovolj zakladov, ki jih je treba samo odkriti, dvigniti in vzbrstelo in vzevelo bo novo življenje, ki nam pridobi pri vseh spoštovanju in ugled.

Svojo lastno stanovsko izobrazbo in kulturo gradeč, bomo skupno z drugimi sloji enakopravni ustvarjali vzajemno ljudsko in narodno blagobit, veselo in iskreno z njimi sodelovali v svojih domačih vaseh, občinah, župnijah, okrajih, deželi in državi, v kulturnih in prostvenih zajednicah, ustvarjajoč z njimi skupno slovensko in jugoslovansko ljudsko kulturo.

Da položimo temelje za to novo, pristno delavsko kulturo, vas kličemo na

delavski dan,

ki se vrši dne 8. septembra t. l. v Mariboru. Vabljeni ste vsi, ki delate v lepi Sloveniji. Iskreno dobrodošli so nam tudi braje Hrvati in Srbi, ki nosijo z nami isto breme in sestavljajo skupaj z nami jugoslovanski delavski stan.

Na veselo svidenje ob našem delavskem prazniku!

Maribor, dne 17. julija 1925.

Za Jugoslovansko Stokovno Zvezo, okrožje Maribor: Dr. Vehle, dr. Jeraj, Andrej Semenič, Vinko Munda in Milko Bedjanič.

Kmetijska dela v mesecu avgustu.

V splošnem in pri živini.

Eno najvažnejših opravil v avgustu je mlatev žita. Vršimo jo s cepcem, z živinsko vprego na vitelj, z elektromotorjem, ali pa z lokomobiljo (parna mlatev z elevatorjem). Najdražje nam pride ročno delo, ki je približno 11 krat dražje od dela z lokomobiljo. Toda vsak posamezen kmetovalec si ne more nabaviti dragega mlatilnega stroja. Tudi bi za enega samega ne imel toliko vrednosti, ker bi ga ne mogel dovolj izrabiti. Mali kmetovalec bi moral za stroj založiti preveč kapitala, ki bi se ne obrestoval v zadostni meri. Zategadelj se toplo priporoča, da se mali kmetje strnejo v kmetijske zadruge ter nabavijo potrebne stroje zadržnim putem. Na ta način morejo vršiti mlatev žita ceneje in hitreje, kakor če mlati vsak zase z roko. Zmlaćeno žito je presušiti, preden ga spravimo v kašte ali na večje kupe. Pazimo, da pleve, ki smo jih dobili pri čiščenju žita ne pridejo takoj na njivo, ker bi zaredile nov plevel. Plevel je najboljšje spraviti na kompost, kjer plevel po večkratnem prekovapanju zatremo.

zal, in nihče, niti očetje in matere, si niso upali temu ugovarjati.

»Saj ste bili vendar podvrženi vojaščini?« sem rekel nato.

»Ne, moj oče mi je kupil namestnika. To je bila cesarjeva šala — na tako šalo človek dolgo misli. Dvajset do trideset izmed nas jih je žalostno poginilo. Nekateri pa so postali stari pijanci, namesto da bi v svoji domovini dobili častno službo zdravnikov, sodnikov ali odvetnikov. To je bila lepa šala!«

Nato se je pričel krohotati in me je skrivaj pogledal. Postal sem zamišljen in sem se parkrat za reveža plačal kozarček žganja, predno smo prišli v Ganeritz.

Ko smo se okrog pete ure popoldne bližali vasi Riesa, smo opazili na levi mlin, kamor je peljala stranska steza. Da si prikrajšamo pot, smo krenili na ta pešpot. Bili smo komaj še dvesto korakov oddaljeni od mlina, ko smo slišali iz njega glasno vpitje. Skozi vrt sta prileteli dve ženski, starejša in mlajša, in vlekli za sabo nekaj otrok. Skušali sta steči v gozdič, ki je na nasprotnem griču mejil ob cesto. Takoj nato smo videli, da je nekaj naših vojakov z vrečami prišlo iz mlina, drugi pa so drug za drugim prihajali iz kleti in s sabo vlekli majhne sode, ki so jih naglo nakladali na voz poleg jezua. Še drugi so krave in konje vlačili iz hleva, pred hišnimi vrati pa je stavec roke dvigal proti nebu. Pet ali šest teh malopridnežev je obkolilo smrtnobleda mlinarja, ki so mu od groze in strahu oči kipele iz glave.

Vse to: mlin, ribnik, pobita okna, bežeči ženski, naši vojski s kapami in obrabi malopridnežev, stavec, ki jih je preklinjal in krave, ki so stresale z glavami, da bi se osvobodile vodnikov, ko so jih drugi od zadaj suvali z bajonetami... vse to vidim še živo pred očmi, kakor bi se pravkar godilo.

»Aha«, je rekel furir, »to so maroderji... Nismo več daleč od armade.«

»A to je nesramno!« sem vzkliknil. »To so čisto navadni roparji!«

»To je res!« je odgovoril furir. »To je zoper disciplino. Ko bi cesar to vedel, bi jih dal postreliti kot pse.«

(Dalje prih.)

Naslednji teden — bilo je v začetku septembra — pa sem opazil na obrazih isto izpremembo kot tisti dan, ko so se bili Avstrijci odločili zoper nas. Sumil sem, da smo imeli nesrečo, in sem imel prav, kakor sem zvedel pozneje, kajti pariški listi ničesar niso poročali o tem.

Proti koncu avgusta se je bilo vreme izpremenilo. Začelo je deževati, da je kar kilo. Sedaj nisem več zapustil vojašnice. Kadar sem sedel na svoji postelji in videl skozi okno, kako se je Elster penila pod nalivom in so se priklanjala drevesa na malih otokih vsled vetra, sem mislil sem pri sebi: »Ubogi vojak!... Ubogi tovariš! Kje ste zdaj? Morda na veliki cesti, na odprtem polju!«

Cepur sem bil sit življenja v vojašnici, sem se vendar zavedal, da sem manj vreden pomilovanja, nego oni. Nekega dne pa je stari generalni štabni zdravnik Tardieu pregledoval in mi rekel:

»Vaša roka je že kar dobra... Poglejmo malo... Vzdignite to-le... Dobro, dobro!«

Drugo jutro ob apelu sem moral v dvorano, ki je bila polna raznih stvari za opremo, tornistrov, torbic za patrone in čevljev. Prejel sem puško, dva zavihata patron in potovničev k šestemu polku v Ganeritz ob Labi. Bilo je 1. oktobra. Skupaj se nas je podalo na pot dvanaest do petnajst mož. Furir (pisar) od sedemindvajsetega polka, po imenu Poitevin, nas je vodil.

Spotoma je zdaj ta, zdaj drugi krenil na drugo stran, da je prišel k svojemu zboru. Poitevin, štirje pešci in jaz pa smo korakali dalje do Ganeritza.

XVII.

Korakali smo torej s puško čez ramo, privzhanimi plašči in pod težo tornistra upognjenimi hrbti po cesti proti Wurzenu. Dež je lil in voda nam je tekla s čake po tilniku. Veter je stresal topole. Njih rumeno listje, naznanjajoče bližajočo se zimo, je plesalo okrog nas — več ur smo tako hodili.

Tam pa tam smo prišli do vasi s skednji, gnojnimi kupi in ograjenimi vrtovi. Ženske so stale za majhnimi, oslepelimi šipami in krki in nas gledale mimo hodeče, pes je zalajal, mož, ki je na pragu cepil drva, se je obrnil in gledal za nami, mi pa smo korakali vedno dalje, do ušes obrizgani s blatom. Na koncu vasi smo videli, da se

cesta v brezkončnost vleče naprej. Sivi oblaki so se podili preko opustošenih polj in nekaj mršavih gavranov je z žalostnim krakanjem in naglimi perutnicami letelo nekam v daljavo.

Nič ni žalostnejšega kot tak pogled, posebno ako pri tem človek pomisli, da se bliža zima in da bo kmalu treba prenočiti zunaj v snegu. Zato tudi nihče ni znil besedice razen furirja Poitevinu. To je bil star, rumen in naguban vojak udrtih lic, rdečega nosa in silno dolgih brk, prav kakor so vsi žganjarji. Govoril je s precej izbranimi besedami, med katere je mešal izraze iz vojašnice. Kadar je dež znova pričel liti, se je priče čudno krohotati in je vpil: »Boš že videl, Poitevin!... To te bo naučilo žvižgati!... Ta stari pijanec je opazil, da sem imel v žepu nekaj denarja. Zato se je držal blizu mene in večkrat rekel: »Vi, dečko, ako vam tornister dela nadlego, kar meni ga dajte!« Jaz pa sem se mu zahvalil za njegovo prijaznost.

Dasi mi je bilo neprijetno, da sem imel poleg sebe moža, kateri se je v vsaki vasi oziral, kje je kaka gostilna in govoril: »Ob tem vremenu bi se nam prav prilegel kozarček... vendar nisem mogel drugače, da sem nekaj kozarcev plačal zanj. Odslej pa se sploh ni več ganil od mene.

Bližali smo se Wurzenu. Dež je lil kakor iz čebra in furir je zaklical najmanj že dvajsetkrat:

»Boš že videl, Poitevin... življenje je že takol... To te bo naučilo žvižgati!«

»Čemu pa ponavljate venomer te čudne besede, furir?« sem ga vprašal. »To bi pa vendar rad videl, kako dež človeka nauči žvižgati.«

»To niso prazne besede, dečko, ampak misel, ki mi vedno šine v glavo, kadar sem dobre volje.«

Cez nekaj časa je nadaljeval:

»Povedati vam namreč moram, da se mi je prigodilo leta 1806, ko sem študiral v Rouenu, da sem skupno z drugimi mladimi ljudmi izžvižgal gledališko igro. Ti so žvižgali, drugi ploskali, nazadnje pa smo se stepli, in policija nas je vso družbo vtaknila v luknjo. Cesar, ki je to stvar zvedel, pa je rekel: »Ker se tako radi tepo, jih vtaknite v moje polke. Tam bodo lahko stregli svojemu okusu, kolikor bodo hoteli.« Seveda se je zgodilo, kakor je uka-

Ali že uporabljate TORO, prsne karamele? Priznano najboljše in najcenejše sredstvo proti prehlajenju!

Živinske staje, zlasti svinjske hleve, držimo čiste in hladne. Skrbimo, da bodo nastlani zmiraj s svežo slamo. Dobro jih je pobeliti z apnenim beležem. S tem bomo obvarovali svinje pred različnimi boleznimi — rdečico i. dr., ki se v tem času rade pojavijo. Kdor pusti živino ležati v lastnem blatu, je neprijatelj živine in ne bo imel trajne sreče v živinoreji.

V avgustu poteče navadno čas za utrjevanje našega telesa s kopanjem na prostem. Vodne in solne kopeli menjaje prijačo zelo človeškemu zdravju. O sv. Lovrencu (10. avgusta) je začetek za mehčanje grozdja v ugodnih letinah. Zategadelj teče med priprostim ljudstvom prislovica, ki se glasi:

Je svetega Lovrenca grozdje mehko,
krčmar si obeta vince sladko.

V vinogradu.

Začnimo prikrajševati vršice vinske trte, da more solnce močnejše vplivati na grozdje. Čas za vrščenje je nastopil tedaj, ko so postale mladike na spodnjem koncu rjave in je rast lesa večinoma ponehala. V tem času vršiči niso več obrnjeni k tlom, ampak stoje že bolj pokoncu. Vrščenje se vrši na ta način, da odrežemo s škarjami vse mladike približno 2 dm nad najvišjim, to je 1.80 do 2 m dolgim koljem. Da moremo pravilno vršičiti, je potrebno potrebno, da je vinograd nakoljen z zadostno dolgim koljem. Prezgodnje in premočno vrščenje bi imelo posledico, da bi pogladi številni zalistniki, ki bi po preteku nekaj dni zahtevali ponovno prikrajševanje. Razen tega poganja zalistje vselej na račun rezervnih snovi v mladem popju in tvori neprestano nevarnost za razširjanje peronospor. Čuditi se je, da nekateri vinogradniki vršičijo že v mesecu juliju, med tem ko z drugimi nujni opravili, kakor rahljanjem zemlje, škropljenjem in žveplanjem radi zaostajajo. Tu prezgodaj, tam prepozno, to je ravno toliko, kakor preveč in premalo. Od peronospor ali pikca napadene vršice je iz vinograda odstraniti in sežgati. Škropimo vinski trto četrtič, ako peronospora s tretjim škropljenjem nismo mogli popolnoma preprečiti. V tem slučaju škropimo pred vsem grozdje in vršice. V novejšem času uporabljajo proti peronospori na grozdju takozvani Horstov prašek, s katerim se tudi rosna trta s pomočjo žveplalnika jako fino popraši. Prednost Horstovega praška pred škropljenjem z raztopino modre galice obstoji zlasti v tem, da se prašek maslini jagod bolj prime kot tekočina in vsled tega tudi bolj učinkuje. S Horstovim praškom je neki ugledni vinogradnik pri Veliki Nedelji dosegel baje zelo lepe uspehe. Več o tem spregovorimo na drugem mestu. — Proti oidiju se v deževnih letinah, kakršna je letos najbolj obnese sušilo, to je neki preprati navadnega žvepla, s katerim se grozd je škropi. V deževnih letinah izpere dež žveplo, predno je moglo učinkovati na dotičnih trtnih delih. Tudi zračna temperatura je večkrat prenizka, da bi žveplo sploh moglo učinkovati, kajti žveplo učinkuje še le pri 20 stop. Celsia. Dež torej prepreči mehnični, a nizka temperatura kemični učinek žvepla. Sulikol z navodilom o uporabi se dobi pri tvrdki A. Tonejc v Mariboru. — Dopravljamo tretjo kop. Če pa tega vsled pomanjkanja delovnih moči nismo mogli storiti, tedaj spravimo vsaj vso travo iz vinograda. Velika napaka je, sušiti travo med trsjem, ali jo celo obešati na trsje. Kdor hoče gojiti vinograde za pridelovanje sene in plevela, naj prepusti to panogo rajši drugim sposobnejšim, ki bodo z umnim obdelovanjem prispevali k splošnemu napredku v vinoreji. Vinogradi, kjer se opušta poletno rahljanje zemlje bodo po preteku nekaj let oslabei in terjali obnovitev.

V sadonosniku.

Poletno sadje dozoreva. Od jabolk postajajo užitne: poletni beličnik (pšenčnica), beli in rdeči astrakan, virginski rožnik, šarlamoveček, poletna parmenka, grafensteinec, od hruške pa zelena Magdalenka, kimavka, šparovka, solnograška, rjavka, wiliamovka in kongresovka. Mnogo pametnejše je, če sadje sušimo, ali pa delamo iz njega mezge, kakor če ga predelavamo izključno le v pijačo. Pametna uporaba sadja pri nas še ni prodrla v široke ljudske sloje, kakor bi bilo želeli. Napačno ravnanje zategadelj tisti gospodarji, ki svoje sadje v slabih letinah sprešajo v sadjevec, ali ga pokuhajo v žaglje, mesto da bi ga posušili ali hranili surovega. Iz slabjšega sadja, ki pred časom odpada, lahko naredimo kis, ki je vsekakor boljši od nezdravega esenca, kotjega kupujemo po trgovinah. Poletno sadje je obrati vsaj en teden dni prej, nego je postalo užitno na drevesu, ako ga hočemo obdržati dalje časa nepokvarjenega. Razločujemo med zrelostjo na drevesu in užitno zrelostjo. Drevesno zrelost doseže poletno sadje, ko začne odpadati prvi piškavci in ko posamezni črvivi sadeži na drevesu porumene, dočim so druge še zeleni. Na peske, ki naj bi imele rjavo ali črno barvo, se ni toliko ozirati. V shrambi pozoreva sadje že v nekoliko dneh in je mnogo okusnejše, nego tisto, ki popolnoma dozori na drevesu. Ako ga pustimo dozorevati na drevesu, nam polagoma popada na tla ter zaleže prav malo, ker se ali razbije, ali pa ga poberejo drugi ljudje. Veje močno obloženega drevja je treba podpreti z rogovi, da se ne odlomijo pod težo debelečega sadja. Odpadlo, nezrelo in nerazvito sadje pobirajmo, kakor v juniju ter ga kuhajmo svinjam. V takšnem trebežu se nahaja zalega raznih sadnih škodljivcev, ki jih na ta način najlažje zatiramo. Precepljena drevesa pregledajmo in odstranimo divje poganjke, ki so pogladi iz debla. Enako odstranimo tudi pregošče žlahtne mladike, da zadobe druge več zraka in svetlobe. — V drevesnici vršimo očesla-

nje in okulacijo, in sicer najprej pri koščičnatem in šele potem pri peškastem sadnem drevju. Ob dolgotrajni suši, ob mrzlem in deževnem vremenu ne okulirajmo, ker se slabo obnese. Zadostna vlaga v zemlji in toplo solčno vreme vplivata ugodno na uspeh okulacije. — Okulacija se obnese samo takrat, ko so divjaki muzevni in se koža rada odlučuje. Najboljši je enoletni in dvoletni les. Star les ni za okuliranje.

Na polju in travnikih.

Orjimo striščno brazdo ali praho takoj po žetvi ozimine. Sejemo repo. Setev ajde smo opravili že prejšnji mesec. Ajda, vsejana šele v avgustu, v naših krajih le redkokedaj dozori. Okopavajmo mrkev in peso. — Mrkev prebrnemo brez škode tudi v navadno brano. Spravljajmo fižol, grah, bob, in drugo sočivje ob pravem času, da ne splesni na tleh ob vlažnem vremenu. Izvažamo gnoj za ozimino. V prvi polovici avgusta, ko so dorastli gomolji, kopamo rani krompir. Krompir moramo spravljati, ko je nadzemni del rastline porumenel in se jel sušiti. Značilna je prognoza glede ajdove žetve, ki se vzdržuje med kmetskimi ljudstvom, in sicer:

Bolh avgusta v trumah se pojavi,
vred za ajdo mnogo si pripravi.

Na travnikih kosimo drugo ali otavino košnjo. Ako smo seno kosili zgodaj in ni primajkovalo moče, tedaj bomo imeli ne samo lepo otavo, temveč tudi še lep otavič. V svrhu hitrejšega spravljavanja otave so kozolci zelo na mestu, kajti v tem času je vreme čestokrat nestanovitno. V nezračnih shrambah otava kaj rada splesni; zato jo je treba posušiti kar najbolje.

Na vrtu.

Sadimo endivijo, da bomo imeli dovolj solate za zimo. Sejemo špinačo, repinčelj ali motovilec in zimsko solato. Setev zimске solate nikakor ni prezgodaj, če pomislimo, da potrebujejo rastline 6 tednov, preden se morejo presaditi in jih je treba pozneje še okopati, da se pred zimo dobro vkoreninijo. Sejmo še zimski karfiol, rdeče zelje, kolerabo in drobnjak (šnitlih), katere zelenjava ostane čez zimo zunaj na prostem in je v rani pomladi za rabo. Gosenice od kapusovega belina pokončujemo na zelju. Mladenke in cvetličarice sejejo mačehce in sade tulipane in narcise.

V kleti.

Opravila, kakor dolivanje vina in žveplanje praznih sodov, veljajo kakor za druge mesece. Ako vino razpošiljamo, tedaj imamo opraviti čisto s pokvarjenimi sodi, ki so bili dalje časa na potu. Posebno paznjo posvetimo očetnim glivicam. Nabavimo potrebne zaloge čepov, pilk in drugih kletarskih potrebščin, ki jih rabimo ob času trgatve. Dober kletar naroči tudi kvasne glivice, s pomočjo katerih se doseže gladko vrenje vinskega mošta. V kleti, kjer se nahajajo večje množine vina, ne sme manjkati potrebnih priprav, kakor natege iz stekla, s katero se daje vino na pokušnjo. Paziti moramo, da potom natege ne prenesemo birse iz enega soda v drugega. Tudi ne dolivajmo zdravega vina s pokvarjenim, kakor tudi ne sortnega vina z drugim vinom, ki se po okusu in buketu ne vjema z vinom dotične vrste. Po takšnem ravnanju izgube prvotno zelo fina vina polagoma značaj dotične sorte.

V čebelnjaku.

Ako je bilo vreme ugodno in paša ob cvetu lipe bogata, moremo nekaj polnih satnikov izvežati. Pustimo 4—5 satnikov medu, ki niso zalepljeni. Prazne satnike, katerih ne rabimo, spravimo v omaro ter žvepljajmo vsakih 14 dni, da se ne zaredi črvi, ki satovje ugonobijo. Skrbimo za nasade medonosnih rastlin, kakor lipe, akacije, vrbe, divjega kostanja itd.

Če julij včasih vreme zadrži in ni odpiral kljunčev petelin, avgust meglovje mračno razprši v planinah da ostane zemlja sin.

Mlatilnice, sam Bog vas je poslal,
ratar hvaležen slavo poje vam;
naj bi še siromaku pravo dal
do zemlje, ki jo obdeluje sam.

Vekoslav Štampar.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Dvanajstinska razprava.

Pretečeni teden so se radičevci pri razpravi o dvanajstinah izkazali kot najpokornejši hlapci radikalov. Skupščinska razprava je bila deloma zelo burna in najhujše so vpili radičevci, kadar je nastopil kot govornik kak hrvatski zajedničar ali pa kak seljaški poslanec, ki ne soglašal z današnjo Radičevo politiko. Proti koncu razprave so šli celo tako daleč, da se nekaterim opozicijskim govornikom ni niti dala beseda čes, da ni pravočasno prijavljen ali pa, da še ni organiziran njegov poslanski klub. Ko se je tako postopalo tudi proti zemljoradnikom, so ti klicali radičevcem: »Aha, to je vaša nova smer seljaške politike!«

Ze med dvanajstinsko razpravo so vladni listi napovedovali

novi preureditev strank,

čes, da sedaj, ko je širši opozicijski blok prenehal z izstopom radičevcev, tudi ožji blok, to je Jugoslovanski

klub, Davidovičev demokratski klub in muslimanski klub (JMO) ne bodo ostal več skupaj in da se bodo Davidovičevci najbrž združili z muslimani, ter stopili v dobre odnose z RR. vlado. To se pa ni zgodilo, ampak je ožji opozicijski blok na svoji seji zopet pokazal soglasje ter napovedal skupno pota in dela za uresničenje pravega sporazuma kakor tudi reda in zakonitosti v državi. Vesti o razpadu opozicije so trosili radikali in radičevci, da bi svojo vlado predstavili kot sad pravega sporazuma in kot rešitev vseh notranjih vprašanj.

Radi vladnega osnutka tiskovnega zakona

je prišlo v zakonodajnem odboru do najostrejšega spora med RR. vladno večino in opozicijo. Vladna večina je namreč naknadno vrnila v nazadnjaški osnutek še skrajno nazadnjaško dopolnilo, po katerem bi bile podvržene cenzuri in zaplembi tudi vesti iz narodne skupščine, kakor govori poslancev, razni medklici, interpelacije itd. Cela opozicija je zakonodajni odbor zapustila in vsled tako ostrega protesta je bila vlada prisiljena, svoj predlog malo omiliti.

Oboroževanje.

Pred enim tednom je eden od rimskih listov objavil, da je beograjska vlada naročila v Franciji nad 100 najmodernejših vojnihi zrakoplovov in da hoče tako postati ne samo na Balkanu, ampak tudi napram drugim sosedom najmočnejše oborožena država v pogledu zrakoplovstva, ki bo igralo v bodočih vojnah veliko vlogo. Italijanski vladni list pravi, da kaže tako oboroževanje veliko pomanjkanje zavezniških čutil do Italije, s katero je Jugoslavija vendar pred par tedni sklenila novo zavezniško pogodbo, in da mora Italija posvečati veliko pozornost ohranitvi svoje dosedanje oblasti nad Jadranom. Od naše vlade se o tem oboroževanju doslej še ni ničesar omenilo, lahko je, da govori o tem samo italijanski strah, mogoče je pa tudi, da se je tako naročilo v resnici izvršilo ravno sedaj, ko so Radičevi »mirotvorci« na vladi.

Skupščinske počitnice.

Ko je bil v torek tudi v skupščini od radikalov in radičevcev sprejet tiskovni zakon, se je skupščinsko zasedanje zaključilo in bodo počitnice trajale do 15. oktobra.

BOLGARIJA.

Z vestmi o najstrašnejšem nasilju Cankove vlade nad pristaši opozicije, s strašno statistiko javno in tajno obešenih in drugače pomorjenih opozicijskecev, se zadnji čas družijo tudi poročila o pripravah za vladno spremembo v Bolgariji. Po teh poročilih, ki so gotovo vladnega izvora, naj bi bil kralj Boris pregovoril vladnega predsednika Cankova, da se umakne s svojo vlado ter prepusti vladne in državne posle zmerni opoziciji, med katero naj bi bili tudi zemljoradniki. Kot Cankov naslednik se imenuje Turlakov, ki je bil nekdanji res član Stambolijskijeve zemljoradniške stranke, a je potem temeljito presedlal. Ko so sedanji vladinovi na najstrašnejše načine pomorili vse uglednejše člane zemljoradniške stranke in še nedavno dva bivša zemljoradniška ministra celo živa sežgali v sofijski ječi, si vsakdo lahko predstavlja kaj je Turlakov, ki ga kralj med podpisovanjem smrtnih obsodb vabi v vlado. Današnji oblastniki Bolgarije iščejo samo drugo in novo ime za svojo dosedanje krvavo politiko in ker se zavedajo radi svojih zločinov slabega slovesa po svetu, doma pa boje nevarnosti kake kmetske ustaje na jesen, zato širijo v svet vesti o spremembi režima.

RUMUNIJA.

Rumunska vlada razširja vesti, da so meje Besarabije ogrožene od ruskih čet. S temi vestmi se skuša opravičiti strašno vladno nasilje v Besarabiji, kjer se ljudi v veliki množini ubija in zapira čes, da so špijonirali za Rusijo. Poleg zločinstva se skuša prikriti nesposobnost uprave, ki je zakrivila v Besarabiji silno pomanjkanje in kljub bogati žetvi že sedaj hudo lakoto. Nadalje se da sklepati, da pripravlja rumunska vlada pod pretezo državne nevarnosti v Besarabiji posebno nasilje na parlamentarno opozicijo v Bukarešti, ki je zadnji čas čisto prav odločno protestirala proti vladnemu nasilju in korupcij v Besarabiji.

SPOR MED NEMCIJO IN POLJSKO RADI OPTANTOV.

Poljska vlada je kar čez noč zgrabila vse one prebivalce, ki so optirali za Nemčijo ter jih odvedla na mejo. Ker optanti niso bili pripravljeni na tako nujno izselitev, niso mogli vnovčiti svojega premoženja, kaj še le pripraviti se na pot. Ponoči so jih dvignile policijske in vojaške eskorte in tisoči so morali oditi samo s tem, kar so imeli slučajno na sebi. Rok za izselitev je bil sicer do zadnjega julija, a nemški optanti na Poljskem so pričakovali, da bodo še posebej obveščeni zlasti še vsled tega, ker je nad 20.000 optantov iz Poljske še vedno v Nemčiji in je vse mislilo, da se med nemško in poljsko vlado vršijo pogajanja glede izmenjave optantov. Na obmejni nemški postaji Scheidegmühl je naenkrat nastala strašna gneča izgnancev iz Poljske. Nemška vlada ni bila pripravljena na naenkratni izgon toliko tisočev in ni dovršila priprav za sprejem teh ljudi. Izgnanci so stlačeni v barake, kjer čakajo na možnost potovanja v notranjost Nemčije. Nemški listi poročajo, da se v teh barakah vsako noč rodi po več otrok, ker so Poljaki tudi noseče ženske brezobzirno pošiljali na pot.